

Нечипорук К. О.

*доцент кафедри міжнародної політики
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Русин В. І.

*магістр II курсу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Nechiporuk Kirill

*Associate Professor of the Department of International Policy
Uzhhorod National University*

Rusyn Vasyi

*Master of the 2nd year
Uzhhorod National University*

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН СВІТУ

Анотація. У статті розглядається роль інноваційної активності суб'єктів господарювання у забезпеченні конкурентоспроможності фірм у сучасних умовах. Надається порівняльна характеристика інноваційної активності господарюючих суб'єктів у різних країнах. Показано особливості інноваційної політики держави у різних умовах та основні національні моделі державного регулювання інноваційної діяльності. Зазначається відсутність універсальної моделі національної інноваційної системи, яка однаково підходить для всіх країн. Вирізняються деякі характеристики інноваційних систем успішних країн. Зазначається, які елементи інноваційних систем інших країн можуть бути використані під час удосконалення національної інноваційної системи. Проаналізовано сучасні проблеми вдосконалення державної інноваційної політики у країні світу. На думку авторів статті, державі поки що не вдалося виробити ефективну інноваційну політику в рамках ринкової економіки.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, конкурентоспроможність, інноваційна модель економіки, національна інноваційна система, моделі інноваційної політики.

Вступ і постановка проблеми. Сучасна економіка змушує державу проводити політику пошуку інноваційних та перспективних джерел розвитку. Найбільш повно реалізація такого пошуку відбувається в інноваційній політиці держави. Необхідність адаптації інноваційної політики до комплексної, просторово розподіленої, мінливої природи інновацій безпосередньо зачіпає такі її напрями та інструменти, як оподаткування; підтримка розвитку людського та соціального капіталу; регулювання ринків праці та інвестицій; проведення досліджень та розробок; демонстрація кращих практик у галузі стратегії розвитку підприємств, корпоративних фінансів, управління та ін. Проблематика пов'язана з необхідністю проведення державою ефективної інноваційної політики з метою досягнення більш високих результатів господарювання, зокрема підвищення конкурентоспроможності продукції на зовнішніх ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвитку інноваційної політики, інноваційного потенціалу присвячені дослідження провідних вітчизняних учених: Ф. Андрощук, Л. Безчасний, О. Веклич, А. Гальчинський, М. Гаман, В. Геєць, Б. Данилишин, О. Дацій, А. Ельчинський, В. Кудряшов, В. Мельник, О. Тивончук, А. Федорищева, Л. Федулова, В. Чижова.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження існуючих моделей інноваційної політики, вибір оптимальної моделі управління для регіонів світу.

Результати дослідження. У сучасних умовах інновації стають фактором, здатним істотно впливати на формування конкурентоспроможності країн. Це завдання особливо актуальне для України, яка володіє значним інноваційним потенціалом, що використовується недостатньо [1].

Щоб дати прогноз і визначити конкретні моделі інформаційного розвитку України, визначити набір найбільш ефек-

тивних його способів, невірно було б орієнтуватися на ту, або іншу модель, той або інший спосіб у чистому виді [2, с. 25].

В умовах розвитку «нової економіки» активність державної науково-технічної та інноваційної політики перетворюється на ефективний фактор розвитку, що зумовлює інтерес до світового досвіду проведення державної інноваційної політики. Дослідження особливостей реалізації державної інноваційної політики різних країн свідчить про наявність не лише загальних закономірностей формування національних інноваційних систем, а й специфіки, яка відображає соціально-економічні умови та національні особливості, що склалися. У світовій практиці виділяють три моделі інноваційного розвитку держави: модель «нарощування» науково-інноваційного розвитку; модель «перенесення» результатів інноваційного розвитку; модель «наздоганяючого» розвитку.

Для високорозвинених країн США, Європи, Великобританії характерна модель «нарощування» науково-інноваційного розвитку на основі інтеграції фундаментальних наукових академічних досліджень та прикладних фірмових розробок, пріоритетності розвитку системи освіти, значної державної підтримки та активної участі бізнесу.

Модель «перенесення» результатів інноваційного розвитку й у державної інноваційної політики Японії. За такої моделі інноваційного розвитку впровадження нових знань та технологій в економіку країни здійснюється за допомогою удосконалення зарубіжного науково-технічного потенціалу з урахуванням національних особливостей та потреб. Модель «наздоганяючого» інноваційного розвитку властива країнам, що розвиваються, зокрема Китаю, Південній Кореї, Гонконгу, Сінгапуру і спрямована на освоєння нових технологій і продукції, що випускаються в розвинених країнах. Державна інноваційна політика в цих країнах відіграє пріоритетну роль і спря-

мована на стимулювання нововведень за допомогою розвитку інноваційної інфраструктури, сприяє підвищенню сприйнятливості національної економіки до науково-технічних досягнень.

Очевидними є загальні закономірності у формуванні національних інноваційних систем, такі як інтеграція науково-освітньої сфери та виробництва, перехід до інноваційного характеру інвестування в економіку, прагнення міжнародної взаємодії в галузі фундаментальних досліджень та технологій.

Натомість специфіка формування національної інноваційної системи визначається пріоритетами державної макроекономічної політики, станом науково-технічного, промислового та кадрового її потенціалів, нормативно-правовим забезпеченням, різними формами державної підтримки, а також культурними традиціями та історичними особливостями конкретної країни.

Особливості державної інноваційної політики розвинутих країн виявляються в наступному:

1. Державна інноваційна політика охоплює всі сторони науково-технічної сфери: економічну, правову, організаційно-управлінську.

2. Системний характер державної інноваційної політики передбачає виділення трьох рівнів: національного (федерального), регіонального та локального (місцевого). Незважаючи на те, що масштаби і значущість політики, що проводиться на кожному з рівнів різні, в цілому вони доповнюють один одного.

3. Посилюється роль регіональної інноваційної політики. У Лісабонській стратегії зростання європейської конкурентоспроможності та у політиці «нового федералізму» США вона вважається провідною.

4. Однією з головних цілей державної інноваційної політики стає скорочення диференціації на рівні розвитку регіональних науково-інноваційних потенціалів зі ставкою на активізацію та мобілізацію їх внутрішніх резервів, зокрема науково-технічного та кадрового потенціалу регіону.

5. Основним змістом інноваційної політики стає активізація інноваційної діяльності всіх суб'єктів економіки у вигляді формування кластерних стратегій, вкладених у створення спеціалізованих мереж знань. Формується новий принцип інноваційної політики: кластерно-мережвий.

6. Змінюється характер міжрегіонального інноваційного співробітництва. Так, реалізація кластерних стратегій та формування інноваційних регіональних мереж сприяли розвитку транснаціональної взаємодії та формуванню трансрегіональних мережових структур. Вони створюються самими регіонами і мають як територіальний, і екстериторіальний характер, включаючи в інноваційну мережу регіони, мають спільні цілі інноваційного розвитку.

Нині більшістю дослідників прийнято виділяти такі основні моделі розвитку інновацій: азіатську, скандинавську, американську, ізраїльську, російську, основні ключові характеристики яких наведено у таблиці 1.

В другій половині 90-х років уряди майже всіх західноєвропейських країн прийняли програми стимулювання інноваційної діяльності, спрямовані, насамперед, на поширення нововведень [4, с. 46].

Одна з найбільш масштабних та ефективних національних інноваційних систем (НІС) сформувалася у США. Як її ключові характеристики виділяють чіткі пріоритети інноваційного розвитку на національному рівні, орієнтацію на побудову «економіки майбутнього», а також вищі в порівнянні з іншими країнами витрати на дослідження та розробки (до 4% від ВВП). Наголошують також на орієнтації державної політики у сфері інновацій на захист інтелектуальної власності за допомогою стимулювання патентування, високий відсоток венчурного фінансування НДДКР, налагоджена взаємодія між університетами та компаніями (як приватними, так і державними). Ключовими суб'єктами НІС США є університети, держава та приватні компанії. Розширення ЄС за рахунок нових членів привносить певні негативні особливості науково-технічного розвитку, що залишилися від планово-державної економіки [5, с. 77]. При цьому спостерігається наступний розподіл ролей: університети відповідають за створення нових знань (у тому числі за підтримки держави та приватного бізнесу), держава створює нові знання та фінансово бере участь у підтримці університетів та приватного бізнесу; приватний бізнес фінансово підтримує створення нових знань, створює нові знання, здійснює комерціалізацію та виводить на ринок інноваційні продукти, що базуються на нових знаннях. Прикладом успішної реалізації скандинавської моделі інноваційної системи є Фінляндія, Швеція, Данія. Високе місце Фінляндії у рейтингу глобальної конкурентоспроможності пояснюється багато в чому тим, що в процесі формування національної інноваційної системи було здійснено багатоаспектну програму трансформації напівіндустріальної економіки в наукомістку та високотехнологічну. В основі даної трансформації лежало: формування сприятливого середовища для створення та розповсюдження інновацій; зростання фінансування наукових досліджень та розробки нових технологій (понад 3 % ВВП); впровадження високотехнологій у регіонах; інвестиції в підготовку кадрів.

В останнє десятиліття інвестиції в знання, тобто витрати на НДДКР, вищу освіту, інформаційні та комунікаційні технології, зростають темпами, що випереджають темпи росту інвестицій в основний виробничий капітал [3, с. 1733].

Як пріоритетні для підтримки в програмах розвитку ряду НІС Південно-Східної Азії зазвичай виділяються

Таблиця 1

Основні моделі інноваційної політики

Назва моделі	Загальна характеристика національної моделі інноваційної політики
Американська модель	1. Високий рівень витрат на НДДКР з величезним переважанням витрат приватних структур. 2. Налагоджена взаємодія держави, великого бізнесу та освітніх установ.
Скандинавська модель	1. Розвиток пріоритетних для країни напрямів НДДКР. 2. Орієнтація експорту високотехнологічної продукції.
Ізраїльська модель	1. Державні програми підтримки малого та середнього бізнесу на основі державного замовлення. 2. Активне залучення коштів з-за кордону в інноваційну сферу.
Азіатська модель	Залучення іноземного бізнесу за рахунок створення комфортних умов.
Східноєвропейська модель	1. Відносно низький рівень витрат на НДДКР з переважанням державних витрат. 2. Низька інноваційна активність вітчизняних підприємств. 3. Незавершеність інституційних перетворень в інноваційній сфері.

Джерело: [2]

4 ключові сфери розвитку інноваційної економіки: розвиток людських ресурсів, ділове середовище, інноваційні системи, інформаційні та комунікаційні технології. Наприклад, у Південній Кореї підпрограма розвитку ділового середовища включає економічну та правову політику національного уряду, спрямовану на зростання інноваційної активності. Проте, досі в інноваційній сфері азійські країни продовжують залежати від японської економіки та технологічної політики її корпорацій. Японія постачає в азійські країни обладнання та технологію, а ті, у свою чергу, експортують споживчі товари до США та інших країн. Така взаємодія сформувало мережеву модель азійської інтеграції, ключовим елементом якої стала регіональна виробнича мережа. Виділяють дві складові державної політики у азійських регіонах, що швидко розвиваються: слідування за технологічною траєкторією виробничих процесів, розвиток концентрації виробництва та створення в цих регіонах центрів кооперації; значну увагу залученню іноземних фахівців та стимулювання поворотної міграції. Відсутність серйозного прогресу в інноваційному розвитку, проблеми в зв'язку з розширенням Євросоюзу, старіння населення – усі ці фактори лягли в основу пропозиції Єврокомісії по нових напрямках інноваційної політики [6, с. 22].

Успішним прикладом реалізації реформ переходу до інноваційної високотехнологічної економіки є Ізраїль, де розвиток високих технологій та інноваційна активність істотно зросли за останні двадцять років. Поштовхом даному зростанню послужила державна програма підтримки інноваційного розвитку YOZMA (яка була прийнята 1993 року). У рамках цієї програми було засновано однойменну державну інвестиційну компанію. Поряд із програмою YOZMA в Ізраїлі були запущені й інші програми, у тому числі програма технологічних інкубаторів (що передбачає підтримку приватних інноваційних компаній у початковий період діяльності), а також програма MAGNET (стимулювання розвитку взаємозв'язків між університетськими лабораторіями та приватними корпораціями у сфері розробки технологій). Обидві програми були підтримані численними університетами та лабораторіями, які взяли активну участь у їхній роботі. Через війну реалізації зазначених програм рівень державного фінансування становить на сьогодні менше половини від загальних коштів, а управління проектами здійснюється або приватними компаніями, або особливими посередницькими організаціями.

Дослідники виділяють три фундаментальні проблеми, з якими стикається держава під час спроби вплинути на інноваційний розвиток. По-перше, кожній країні має розроблятися своя специфічна модель інноваційної системи, оскільки немає універсальної моделі, що забезпечує успіх у всіх країнах. По-друге, на інноваційні процеси впливає безліч різних чинників, кожен із новачків може визначати кілька функцій системи. Зокрема, у Великобританії регіони Східного Мідленду, Північного сходу, Уельс і Шотландія мають власну інноваційну стратегію і активно беруть участь в інноваційних програмах ЄС [7, с. 27]. По-третє, важко передбачити результати державного втручання, оскільки воно може дати непередбачені ефекти, а досягнення поставленої мети часто потребує більше часу, ніж передбачалося спочатку. Однак з урахуванням відсутності універсальної моделі національної інноваційної системи, однаково придатної для всіх країн, можна відзначити успішне поєднання в провідних в інноваційній сфері країнах прямих і непрямих заходів державного регулювання інноваційного процесу.

Основне місце в цьому напрямі діяльності приділяється Мережі інноваційних регіонів та локальній мережі центрів з поширення інновацій [8, с. 10].

Національні системи інновацій самі собою не виникають ніде у світі – вони стають результатом цілеспрямованої державної політики. Це значною мірою рукотворна освіта. При цьому успіх нікому не гарантовано. Навіть розвинені країни не можуть продемонструвати точне втілення своїх інноваційних стратегій.

Перед інноваційними системами різних країн ставляться різні цілі та завдання (табл. 2). Стратегія розвитку інноваційних систем у кожній країні визначається державною макроекономічною політикою, нормативно-правовою базою, що забезпечує реалізацію даної політики, формами прямого та непрямого державного регулювання, станом науково-технологічного та промислового потенціалів, внутрішніх товарних ринків, ринків праці, а також культурно-історичними традиціями та особливостями.

На розвиток інноваційних систем впливають ні тип держави, ні політичні режими. Так, інноваційна діяльність успішно розвивається і у федеративних державах (США, Німеччина) та в унітарних (Франція, в умовах конституційної монархії (Великобританія, Нідерланди, Іспанія), а також за комуністичного режиму Китаю. Тому можна припустити, що вирішальним чинником є стабільність політичної ситуації у країні.

Підтримка інноваційної діяльності вимагає значної кількості інструментів, за допомогою яких держава реалізує необхідні функції у цій сфері [9, с. 44].

Що ж стосується використання способу запозичення інновацій для подальшого їх поширення й вдосконалення, то Україна зі своїм, в основній масі, індустріально організованим виробництвом, у випадку використання цього способу технологічного розвитку буде поставлена в умови нерозв'язного протиріччя між сучасними технологіями, пропонованими розвиненими європейськими партнерами, і можливостями відсталого, з інформаційної точки зору, індустріально організованого виробництва [10, с. 118].

Інноваційна політика держави спрямовано забезпечення позитивного ефекту від реалізації інновацій як джерела розвитку, створення умов розвитку країни з їхньої основи.

Об'єктивно її реалізація спрямована на забезпечення більш високих порівняно з існуючими масштабами новаторської активності на території держави, що здатне позитивно впливати на конкурентоспроможність суб'єктів господарювання країни.

Таким чином, інноваційна діяльність передбачає одночасну орієнтацію на підвищення результатів виробництва і зниження витрат, що виникають при цьому. Виходячи з цього, зазначена діяльність об'єктивно спрямована на збільшення ефективності виробництва в країні, а стимулювання її активізації може розглядатися як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств країни, надання розвитку держави прогресивного характеру.

Інноваційну політику держави слід визначити як широку сукупність заходів органів державної влади, спрямованих на забезпечення стимулюючого впливу на суб'єктів економіки з метою випуску ними нових конкурентоспроможних видів продукції, розробки та впровадження нових прогресивних технологій, нововведень організаційного, економічного, соціального та іншого характеру, а також створення умов прогресивного технологічного розвитку народного господарства країни.

Висновки. На наш погляд, удосконалення інноваційної політики найближчим часом має здійснюватися за такими напрямками: по-перше, має бути продовжено формування інституційних (у тому числі правових) основ інноваційної діяльності; по-друге, доцільним є використання елементів кон'юнктурної форми індикативне планування, що застосовується в Західній Європі. Держава в цьому випадку

Основні напрямки інноваційної політики розвинених країн

Напрямок інноваційної політики	Специфіка	Країни
Оптимізація структури національної інноваційної системи	Оптимізація державної системи управління та планування у сфері інновацій	Японія, Норвегія, Індія, Чилі
	Оптимізація державного фінансування науки та інноваційної сфери	США, Франція, Великобританія, Данія, Норвегія, Швеція, Тайвань, Австралія
	Розвиток фундаментальних досліджень	Великобританія, Швеція, Словенія
Стимулювання інноваційної кооперації бізнесу та науки (університетів) усередині країни	Стимулювання симетричного зближення університетів та корпорацій	США, Фінляндія
	Великі державні вкладення в науку та інноваційну сферу та залучення національного приватного капіталу	Ізраїль, Фінляндія
	Стимулювання інноваційної активності приватного сектору із залученням іноземних капіталів до інноваційної сфери	Великобританія, Ірландія, Китай, Корея, Малайзія, Індія, Ізраїль
	Стимулювання інноваційної ініціативи наукового сектору	Німеччина, Японія, Нова Зеландія, Данія
Інтеграція у міжнародні інноваційні мережі	Комплексна інтеграція	Фінляндія, Нідерланди, Ізраїль, Китай
	Технологічна спеціалізація	Корея, Малайзія, Сінгапур, Індія, Тайвань
Налагодження внутрішніх інноваційних мереж	Створення особливих умов для утворення зв'язків в інноваційній сфері	США, Норвегія, Ірландія
	Стимулювання ініціативи національних регіонів	Франція, Німеччина, Фінляндія
Формування національної інноваційної системи	Реструктуризація держсектора науки	Болгарія, Польща, Литва
	Ініціювання інтеграції науки та освіти	Латвія, Естонія, Чехія
	Залучення малого та середнього бізнесу до інноваційної сфери	Румунія, Чехія, Словаччина, Латвія, Естонія, Туреччина, Чилі
	Визначення пріоритетних експортних напрямів у галузі високих технологій	Чехія, Румунія, Чилі, Туреччина

Джерело: [9]

має спрямувати зусилля на покращення економічної кон'юнктури, забезпечити розвиток конкуренції, формування сприятливого інноваційного клімату, використовуючи в основному макрорегулятори в рамках фіскальної та монетарної міри правового характеру. Підприємці мають бути поставлені в такі умови, коли успішне ведення справ залежить від їхньої інноваційної активності, а не від рівня відносин із представниками влади. По-третє, має бути врахований досвід низки країн, які використовували стратегічну форму індикативного планування (Франція, Республіка Корея). Так, у Франції здійснювався чіткий вибір загальнонаціональних пріоритетів розвитку та їх облік у державній економічній політиці. Кожен із пріоритетних

напрямів набував статусу цільової програми. Цілеспрямовано за підтримки держави здійснювалося вирощування «національних чемпіонів» – фірм, здатних успішно конкурувати на світовому ринку високотехнологічної продукції. Особливо актуалізується цей підхід у сучасних умовах, коли на порядок денний порушується питання прискореного формування виробництв шостого технологічного укладу, що в майбутньому може забезпечити лідерство у передових галузях світової економіки. Додаткову гостроту даному питанню в даний час надає проблема імпортозаміщення, що виникла. Вибір ключових напрямів розвитку науки, технології, виробництва має здійснюватися з урахуванням зазначених обставин.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон України від 16 січня 2003 р. «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» № 433-IX / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 13. Ст. 93.
2. Чужиков В. І. Інноваційно-інвестиційна модель розвитку України в межах спільного європейського економічного простору. Зб. матеріалів Шостої науково-теоретичної конференції «Формування та розвиток інноваційних підходів в економіці, науці та освіті» (29-30 квітня 2004 року). Київ : ІММБ, 2004. С. 23–26.
3. Bartel A., Ichniowski C., K.Shaw How does information technology affect productivity? Plant-Level Comparisons of Product Innovation, Process Improvement, and Worker Skills. *Quarterly Journal of Economics*. 2007. Vol. 122. P. 1721–1757.
4. Porter M. Building the Microeconomic Foundations of Prosperity: Findings from the Microeconomic Competitiveness Index. URL: www.weforum.org (дата звернення: 10.10.2022).
5. Андрощук Ф. О. Програма інноваційного розвитку економіки Німеччини: Стратегія високих технологій / Верховна Рада України. Комітет з питань науки і освіти. Київ : Наука та інновації. 2009. Т. 5. № 3. С. 72–88.
6. European innovation Scoreboard 2008, SEC (2003) European Composition. Luxembourg, 2008. P. 22.
7. Innovative Strategies and Actions: Results from 15 Years of Regional Experimentation, European Commission Working Document. 2006. P. 27.
8. National Innovation Systems. Paris : OECD Publications, 2007. P. 10.
9. Кудряшов В. П. Державна підтримка економічного зростання в Україні. *Фінанси України*. 2008. № 9. С. 42–53.
10. Ельчинський А. С., Кінах А. К., Семиноженко В. П. Інноваційна стратегія українських реформ. Київ : Знання України, 2002. 326 с.

References:

1. Constitution of Ukraine: Law of Ukraine dated January 16, 2003 "On priority areas of innovative activity in Ukraine" No. 433-IX / Verkhovna Rada of Ukraine. *Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2003. No. 13. Art. 93.
2. Chuzhikov V. I. (2004) Innovacijno-investytsijna modelj rozvytku Ukrajin v mezhakh spilnogho jevropejskogho ekonomichnogho prostoru [Innovation and investment model of development of Ukraine within the common European economic space]. *Zb. materialiv Shostoji naukovotoretychnoji konferenciji «Formuvannja ta rozvytok innovacijnykh pidkhodiv v ekonomici, nauci ta osviti»* (April 29-30, 2004). Kyiv: IMMB, pp. 23–26.
3. Bartel A., Ichniowski C., Shaw K. (2007) How does information technology affect productivity? Plant-Level Comparisons of Product Innovation, Process Improvement, and Worker Skills. *Quarterly Journal of Economics*, vol. 122, pp. 1721–1757.
4. Porter M. Building the Microeconomic Foundations of Prosperity: Findings from the Microeconomic Competitiveness Index. Available at: www.weforum.org (accessed October 10, 2022).
5. Androschuk F. O. (2009) Proghrama innovacijnogho rozvytku ekonomiky Nimechchyny: Strateghija vysokykh tekhnologhij [The program of innovative development of the German economy: Strategy of high technologies]. Verkhovna Rada of Ukraine. Committee on Science and Education. Kyiv: Science and Innovation, vol. 5, no. 3, pp. 72–88.
6. European innovation Scoreboard 2008, SEC (2003) European Composition. Luxembourg, 2008. P. 22.
7. Innovative Strategies and Actions: Results from 15 Years of Regional Experimentation, European Commission Working Document, 2006. P. 27.
8. National Innovation Systems (2007). Paris: OECD Publications, p. 10.
9. Kudryashov V. P. (2008) Derzhavna pidtrymka ekonomichnogho zrostannja v Ukrajin [State support for economic growth in Ukraine]. *Finansy Ukrajin*, no. 9, pp. 42–53.
10. Ealchinskyi A. S., Kinakh A. K., Semynozhenko V. P. (2002) Innovacijna strateghija ukrajinsjkykh reform [Innovative strategy of Ukrainian reforms]. Kyiv: Znannja Ukrajin, 326 p.

MODERN MODELS OF INNOVATION POLICY OF THE COUNTRIES OF THE WORLD

Summary. The article examines the role of innovative activity of business entities in ensuring the competitiveness of firms in modern conditions. The modern economy forces the state to pursue a policy of searching for innovative and promising sources of development. The most complete implementation of such a search takes place in the innovative policy of the state. The need to adapt innovation policy to the complex, spatially distributed, changing nature of innovation directly affects its directions and tools, such as taxation; support for the development of human and social capital; regulation of labor and investment markets; conducting research and development; demonstration of best practices in the field of enterprise development strategy, corporate finance, management, etc. The problem is related to the need for the state to implement an effective innovation policy with the aim of achieving higher business results, in particular, increasing the competitiveness of products on foreign markets. Thus, innovative activity involves a simultaneous focus on increasing production results and reducing the costs that arise at the same time. Based on this, the specified activity is objectively aimed at increasing the efficiency of production in the country, and stimulating its activation can be considered as a factor of increasing the competitiveness of the country's enterprises, providing the development of the state with a progressive character. A comparative description of the innovative activity of business entities in different countries is provided. Features of state innovation policy in different conditions and main national models of state regulation of innovation activity are shown. The absence of a universal model of the national innovation system, which is equally suitable for all countries, is noted. Some characteristics of the innovation systems of successful countries are distinguished. It is noted which elements of innovation systems of other countries can be used during the improvement of the national innovation system. Modern problems of improving the state innovation policy in the countries of the world are analyzed. According to the authors of the article, the state has so far failed to develop an effective innovation policy within the framework of the market economy.

Key words: innovation, innovative activity, competitiveness, innovative economic model, national innovative system, innovative policy models.